

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

24. Sepult. cura incredib. & luctus &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

morte offendat nuncijs, cogit eadem lex equo exscendere lugubribus indui, viæ reliquum, peditem explere. Nulla porro vel ætas, vel nuptiæ, vel susceptæ iam proles, à potestate paterna eximunt filios, nec ipsi vt maximè liceat, id velint, quin & liberis coram patienter à patribus vapulant cum quid etiam leue peccauerint: at refractarios latæ leges graui pœna castigant, digitoque monstrantur, velut infames, & execrabiles; nec finem huic obseruantia, & amoris mors affert, sed magnas potius accessiones addit. Tanti enim est apud Sinas sepulturæ honor, vt felicitatem posterorum, suamque adeo (etsi animum negent immortalem) ex eo aptam opiuentur, nec eum honorem etiam filiis exsoluendum faciliè committant. Quisque igitur dum viuic, & valet nihil habet antiquius, quàm vt sibi duo præ omnibus curet, Sarcophagum funeris, & locum; foretque seni vitæ quod restat intolerabile, cuius alteri mors crudelis quibus domi deesset funebris locus, & cogeret in tristes angustias superstes filius si compelleretur intra vnum diem ei loculo concinnando dignam suo in patrem amore materiam quærere: solent enim ad hoc multo diu labore ligna quærere ingentis pretij vel corruptionis expertia, vel ætates latura quàm plurimas, ex quorum tabulis crassitudine septem octove digitorum (cuius subdetur postea ratio) compingatur sculpaturque solerti manu conditorium amplæ laxitatis, quod gummitione aurea deinde illinatur, nec pecuniæ parçitur, & nummis centum, eiusmodi arca libenter emitur, qui mille in Europa facile penderent, emiturque non raro ipsa magis opinio quàm materiæ dignitas, augent mendacio pretia callidi mercatores, fingunt ligna longinquis eruta montibus, & sumptu, immani subuecta; quo pluris Sarcophagus steterit, hoc pretiosius asseruatur, & quidem in ipso cubiculo vt intuentem consoletur. Iam sepulcri locum, necesse est augurato legi, in quo mirè ludit ariolorum vafrities; nefas est quenquam intra vrbes condi, & miseri ciues qui cum mortuo degant; rura, & syluæ, maximè pineta sepulcris leguntur, peculiari autem studio decliuia montium, sub horum radicibus superstitio antiqua fabulatur dracones (regalem bestiam & Sinis venerandam) longitudinis immensæ accubare, posterorum successus prosperos inde potissimum expectandos, si locus sepulcri, subiecti draconis capiti, aut cordi seu alteri parti respondeat, in qua inuenienda multis ab ariolo fortibus sudatur: fortunatus vero cuius in agro pronunciabitur draconis illa pars latere, etsi enim desertus & sterilis, emetur nihilo vilius quàm si grandem Thesaurum occultaret. Aquosa, ventis exposita, aquiloni obuersa, sepulcris infausta sunt, planiora itaque attollunt, vt nihil aquæ in iis hæreat; aperta muniuntur, præsertim à Septentrione, è terra nusquam extant, sed altè depressus excauatur, & validus fornix, iteratoque gummi sic accuratè induitur ne qua illuc penetret aquæ stilla: cinguntur & arboribus viriditatis perpetuæ sepulcra, cohonestantur adstructis Palatijs in quo aulæ Eunuchi

24.
Sepult. cura
incredib.
& luctus
&c.

nuchi, profusione sumptuum omnes vincunt. Ornantur hominum stautis, & animantium, & quicquid potest in defunctum honorificè memorari, eleganti stylo lapidibus inciditur. Mortuo parente filius subito doloris impetu, direpto lecti sipario cadauer inuoluit, nodum capitis soluit & capillos promittit, famulos propinquis, & noris destinat cum libello, quo patris obitum mœsta oratione nuntiat & deplorat; libello nomen non subscribit, sed loco nominis, suimet pro patre accusationem, verbi causa ille ingratus, ille proteruus, ille refractarius: adfuturis ad iusta funebria, vestitur aula omnis, rudi cannabe & alba, qui color mœroris est, & luctus. Hinc arte ac manu pollinctorum cadauer componitur; ac primum tribus ex multatio tenuissimis fasciis adstringunt vniuersum corpus ipso cum capite, exertis solummodo brachiis; tum festis induunt quibus erat solitus pro anni tempestate, addunt honorum insignia quos gessit; inde in illa quam diximus capaci sandapila condunt, subiecta Tinzai copia, quod herbæ genus est maximè odoratæ; hinc inde puluillos sustinendis brachiis disponunt; arcæque quod restat vacuum, odoratis denuo ad summum herbis referciunt, clausæ tandem & clauis fortiter confixæ commissuras ne quid graue expiret, vt interius antea arcam omnem, ita exterius tunc picant, easque obducto venustissimo tænio abscondunt. Postremo aureis perspersum stellulis, idem feretrum primario loco in aula statuitur, erecta desuper ad viuum defuncti effigie, mensaque ad latus, multo cum suffitu & facibus: tunc patent agnatis, & amicis fores, ad exsoluendos funeri honores legitimos; fores ramali & fronde coronata suggerunt prætereuntibus, vt si vacat, assumptis funebribus veniant, & domum subeant. Triste interea & miserabile filij adspectus excipientis aduentantes; tumultuarium ad latus sandapilæ pro conclauis habet tugurium; pro veste, & pileo cannabem; pro calceis paleam, pro zona crassum funem, gyro duplici latera prementem, & habent rituum codices: suas pro variis conditionibus mortuorum, & affinium, lugendi formas, sed his filius quæ dixi, non toti dolori satisfacit, primam exigit noctem ad inum sandapilæ, neque tunc, nec diu postea somnum capit nisi ex matta paleari, musicis & spectaculis abstinet, nihil cibi per se, aut condimento iucundum admittit, maximè carniū quarumcumque; ne carta quidem vitur ad scribendum, vt mos est, coloribus variis prælusa, vetum aut pura, vel notis parentalium maculata; pro ampla sede ac splendida cuiusmodi solent habere pulcherrimas, sedili vitur incommodo, & vili, traductoque his & similibus afflictandi sui modis mensè vno, ab iis sensim residunt, & redeunt; demptis qui alteram profitentur sectarum quæ præter Literatos illic florent, hi partididio ne forte rei fiant, cæde animantium in perpetuum abstinent, quod functorum animas somnient in alia corpora migrare, in quibus forte patrem occiderent; vocati vero ad cohonestandum funus, quater totum corpus demisse proclinant, quater lente, & grauiter genua sic fle-

ctunt vt humi frontem ponant; addunt faculas, & odoramenta suffituum, & nauiculæ figura, cartas auro argenteoque illitas quas ibidem cremant, rati animæ defuncti repensum iri tantumdem auri veri, quo se aut parte nominum liberet, vel emat regressum in hanc lucem à custodibus subterranei carceris, hinc nimirum ereptam vagari, quærendo corpore matris cuiuspiam iam visceribus informato, sed adhuc va-
 cuo; illud occupare, inde iterum nasci, ac si bona fors fauet in Literatum euadere, hæc ad exequias acciti & agunt & dolent, aut se dolere assimulant: filius certè sub aperto velo haudquaquam simulanter; matris inde miserè vocibus comploratio responderet feminarum, quæ se parte alia feretri, sub tentorio occultant. Expletis ritibus, deficienti similis occurrit filius discessuro, integratque illi quatuor genuflexiones, quibus ab eo totidem vicissim acceptis tugurij sui latebras repetit, discedentem ad fores deducunt affines mortui, cum actionibus gratiarum. Tenet hic vt minus triduum, concursus amicorum & propinquitatis: verum filij luctum pro parente nisi triennium non soluit, nec ante completur exequiarum totus ordo, trium nempe annorum gratia, quibus olim parens infantem filiolum brachiis gestauit. Seruatur interea temporis cum honore sandapila in conclaui, nec potest vt fabricata est & conglutinata, quicquam inde graueolentiæ expirare; nullus abit dies quin à filio visatur, & incredibili affectu procumbendo, vaporando, inferendis cibus honoretur, qui Taosis demùm, & Osciis cedunt, sacrificulis idolorum frequenter acciti solitis, ad cantus nescio quos, mortui manibus impendendos. Hic iam (quod magnoperè interst in his funerum ritibus ciuiles à superstitiosis rectè discernere, de quo præfidentior non nemo, quo pauciora perspexerat, hoc scripsit iusto, & nimio plura, cum offensione veri, & existimationis alienæ) in tempus aptius hanc ex proposito disputationem reiicio, modo antequam tempus humandi mortui appetat, magno molimine computationum & sortium, dies inuestigatur, & diei punctum, cui cæli aspectus beneficus faustitatem maximam spondeat; hoc à vatibus consti tuto, vocantur denuo quam possunt plurimi ex familiaribus, & propinquis, ad funus longo comitatu sepulcro inferendum: ad cuiusque aduentum eadem honorum, salutationum, obsequiorum quam exposui scena reponitur, quæ Sinenses nec vnquam fatigat nec fatiat. Indè procedit pompa, supplicantium in morem, pompam anteit turba tympanorum, tibiarum, & instrumentorum eiusmodi acuto cantu antes pulsantium, portantur elephatorum simulachra, & tigris, sequuntur illustrium & virorum, & feminarum effigies quibus veteres laudem præcipuam tribuunt. Post hæc pegmata machinarum aspectu insignium, castella & pyramides etuditi emblematis; mensæ partim multa odorum fragrantia pretiosæ, partim iusti conuiuij epulis; post hæc sacerdotum grex bene magnus suo quisque in cultu, & cantus symphonia ab Gregoriana haud multum discordi: sequitur longus amicorum, & propin-
 quorum

quorum ordo, albo omnes pullati, tristi silentio, & luctu elaborato mœsti: postremo sublata in ferculum succollantibus ad triginta, & pluribus vespillonum effertur sandapila; proximè filij squalidi, emaciati asperitate luctus diu iam obiti, & quasi ad omnem ingressum defecturi, tot se lamentis conficiunt, vt raptari ad mortem, non deducere mortuum videantur, pompam claudunt, in sellis gestatoriis femina, velo quidem submotæ ab oculis, sed desperabundo vlulatu, & ploratibus aures omnium miserè lacerantes. Postquam lento incessu vrbe procul ad locum sepulchri ventum est, instaurantur cerimonæ, suffitus, cartatum incensio, funebres machinæ comburuntur, demumque infelix tumulatur, hi nobilibus exequiis ritus, aliis pro ratione personarum & opum, etiam aptantur. De funeribus regijs dicendum veniet in rebus anni 1614. in quas Regina mors incidit. Mos est tamen quibusdam Prouincijs semiuustum cum sandapila cadauer, vrna pulcherrima claudere, & in altissimo fluminis alueo sepelire, vt hoc illi breue comburium, perenni aquarum refrigeretur lapsu. Hactenus virtutum honesta species, quæ Sinas exterius mirificè ornat, commendatque mortalium oculis; nunc de ingenio, eiusque præstantia primum in operibus artium, deinceps studiis literarum. Prius tamen notandum Sinenses quasi alterum per se orbem efficerent, à quibusvis aliis gentibus diuersum, nec peregrinari vnquam ad eas voluisse, nec eas ad se admittere, quo factum haud dubiè, vt rerum multarum cognitione destituerentur, quam ex mutua consuetudine aliarum nationum assequi potuissent; sed magna gloria sibi vnus debent artium inuenta quæ apud cæteros fere pulcherrima eminent. Imo, si rectè coniiciunt aliqui, debet Europa discipula Magisterio Sinarum, calcographiam, cartam, nauticam pixidem, tormenta ænea, & iis explodendis igniarium puluerem, quod mihi haud ita creditu facile videtur, cum artes quamplurimas Sinis penitus ignotas habeamus, ex nostratium prognatas ingeniis, à quibus nihilo ægrius excogitari potuerunt, quæ Sinarum inuentioni tam largè consecrantur; in Marco autem Polo, & Hairone Armeno lepidè luditur diuinando, cum iactantur, modo dictas artes ab Sinis ad nos transulisse quadragesimo ab hinc anno, de quo suppetet nonnihil paulo post. Sinas quidem in multis eximio operum artificio superamus, non quod ipsi tantumdem non valeant, sed quod vili mercede pretiosum laborem stultè vendi putent, quin & artificum peiores viris ferè principibus se locant, quorum est scilicet improbius soluendo parcitas, hinc peritiæ vim omnem clari opifices absumunt in adulteranda laborum suorum specie. Nam si forent sua operibus prætia, mira omnino essent præstituri vt produnt quoties sperata præmia ingenium acuunt; quòd factum ab iis cernimus, in coreumatis gemmarum, in auro tractando in sculptura crystalli, & horariis machinis quarum rotatam fabricam per se didicere ex sola attentè oculi disciplina; in perspicillis item ætati cuiuslibet & visui concinnandis, quorum olim materiam vi-

tream

26.

Artes & literas sibi debent Sinæ quas habent, nullis autem externis.

27.

De subtilitate manutij operis.